

*Красуля А. В.,**кандидат педагогічних наук, доцент,
старший викладач кафедри германської філології
Сумського державного університету**Антонова А. В.,**студентка-магістрантка кафедри германської філології
Сумського державного університету*

ЛЕКСИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЖОДЖО МОЕС «ДО ЗУСТРІЧІ З ТОБОЮ»)

Анотація. У статті розглядаються лексичні та граматичні трансформації, які виникають під час перекладу художніх творів з англійської на українську мову, на прикладі роману Джоджо Мойєс «До зустрічі з тобою». Переклад художніх творів є складним і багатограним процесом, оскільки він вимагає не тільки точної передачі змісту, а й збереження стилістичних особливостей оригіналу, емоційної напруги та авторського задуму. У перекладацькій практиці часто виникає необхідність застосування трансформацій, що дозволяють передати зміст та стиль тексту з урахуванням лексичних, граматичних та культурних відмінностей між мовами. З огляду на це, перекладач повинен враховувати не лише мовну, але й культурну специфіку, яка відіграє важливу роль у сприйнятті твору читачами різних країн.

Одним з основних аспектів дослідження є аналіз лексичних трансформацій, таких як додавання або усунення слів, що зумовлено різницею у лексичній системі англійської та української мов. Особливу увагу приділено передачі культурних реалій, які можуть бути специфічними для англійськомовного читача, але потребують адаптації для українськомовної аудиторії.

Грамматичні трансформації також відіграють ключову роль у процесі перекладу. Вони включають зміни у структурі речень, порядок слів, використання пасивних чи активних конструкцій, що дозволяє зберегти стиль та ритм оригінального твору. У роботі розглянуто, як перекладачеві вдається зберегти баланс між лексичною точністю та необхідністю адаптації тексту до культурних особливостей української мови, а також які граматичні трансформації є найбільш доцільними у подібних випадках.

Аналіз перекладу роману «До зустрічі з тобою» дозволяє виявити важливі аспекти перекладацької діяльності, зокрема, як лексичні та граматичні трансформації допомагають адаптувати текст для цільової аудиторії без втрати основних елементів змісту і стилю. Стаття також розглядає вплив таких трансформацій на сприйняття перекладеного твору читачами та можливість збереження оригінального емоційного впливу. Результати дослідження можуть бути корисними для перекладачів, викладачів перекладознавства та усіх, хто цікавиться проблематикою художнього перекладу, особливо в умовах сучасного глобалізованого світу, де культурні й мовні бар'єри все ще можуть впливати на сприйняття літератури.

Ключові слова: лексична трансформація, граматична трансформація, переклад, художній твір, оригінальний текст, міжмовна еквівалентність.

Постановка проблеми. Однією з основних задач перекладача є точне передання думок і змісту оригінального тексту у процесі перекладу. Через суттєві відмінності між мовними системами, такі як лексичні, граматичні та стилістичні особливості, перекладач може зіткнутися з численними труднощами. Однією з головних проблем є забезпечення збереження авторської ідеї, а також створення схожого емоційного впливу на читача. Незважаючи на це, важливо не лише правильно передати зміст, але й дотриматися норм мови перекладу, щоб досягти еквівалентності між оригіналом і перекладом, яка є ключовою вимогою в перекладацькій діяльності.

Еквівалентний переклад передбачає здійснення ряду міжмовних трансформацій, спрямованих на адаптацію тексту іншомовного твору до мови перекладу. У процесі таких перетворень текст повинен максимально точно передавати всю інформацію з оригіналу, зберігаючи його змістовні та стилістичні особливості. Прикладом є роман Джоджо Мойєс «До зустрічі з тобою», в якому використання лексичних і граматичних трансформацій у процесі перекладу з англійської мови на українську має вирішальне значення для збереження настрою та авторського задуму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукове дослідження в галузі лексичних та граматичних трансформацій у перекладі художніх творів має певну історію та традиції. Попередні дослідження, проведені такими вченими, як Т. Ащеулова, В. Бабенко, С. Баранова, О. Ємельянова, І. Корунець, А. Честерман, В. Шевченко, М. Шемуда та інші розкрили різноманітні аспекти перекладу художньої літератури та визначили ключові проблеми та стратегії перекладу. Використання їхніх досліджень та концепцій сприятиме глибшому розумінню процесу перекладу та розробці нових методик і підходів у даній сфері.

Мета дослідження. Проаналізувати лексичні та граматичні трансформації, які застосовуються під час перекладу роману Джоджо Мойєс «До зустрічі з тобою», з метою виявлення ефективних прийомів передачі змісту та стилістичних особливостей оригінального тексту.

Виклад основного матеріалу. Сучасна література має величезне значення в нашому житті, сприяючи розвитку інтелекту та збагачуючи наш внутрішній світ. Кожен літературний твір відкриває перед нами світ авторської уяви, даючи змогу не лише отримати нові знання, але й зануритися в глибини людських емоцій і почуттів. Читання сучасних книг допомагає краще пізнати себе, зрозуміти інших та різноманіття культур, а також об'єднує нас як громадян глобального суспільства. [1, с. 7].

Художній переклад – це термін, який охоплює переклад художніх творів, таких як романи, поезія, п'єси тощо. Варто відзначити, що «переклад літератури» може бути більш точним терміном, ніж «літературний переклад», оскільки останній може охоплювати не лише художні, а й інші тексти, наприклад, наукову літературу [2].

Одним із важливих завдань перекладу художніх творів є збереження та адаптація культурних особливостей, які становлять невід'ємну частину оригіналу. Культурні аспекти перекладу охоплюють передавання національних реалій, історичних подій, побутових особливостей, традицій та інших елементів, що визначають культурний контекст твору. Перекладач повинен знайти компроміс між збереженням культурної автентичності оригіналу та забезпеченням доступності тексту для читачів іншої культури.

Інтеркультурні аспекти відіграють важливу роль у процесі перекладу, оскільки культурні розбіжності між різними спільнотами впливають на сприйняття, розуміння та передачу інформації. Як зазначав П. Ньюмарк, культура є суттєвою частиною загальної соціальної спадщини, яка передається через мову та спосіб життя [3, с. 94]. Отже, перекладач повинен враховувати не лише мовні, але й культурні нюанси, щоб адекватно передати зміст і контекст оригіналу [3, с. 2-3].

Згідно з І. Кобяковою та А. Міщенко, головне завдання перекладача полягає у досягненні семантичної еквівалентності між вихідним текстом і перекладом. Це досягається за допомогою перекладацьких трансформацій, оскільки кожна мова має свої власні структурні особливості. Окрім того, у перекладі важливо враховувати не лише денотативне значення слів, але й їхні коннотативні відтінки, які можуть відрізнятися в різних мовах і культурах [4, с. 61]. Це підкреслює складність роботи перекладача і демонструє, наскільки важливо враховувати не лише буквальний зміст тексту, але й його контекст, емоційний тон та культурні нюанси. Перекладацькі трансформації є необхідним засобом для досягнення якісного перекладу, проте вони вимагають глибокого розуміння як мови, так і культури оригіналу і перекладу.

Термін «перекладацька трансформація» часто використовується як синонім таких понять, як «процедура», «техніка», «метод», «тактика», «стратегія» у дослідженнях перекладу. Хоча ці терміни мають подібне значення, їх інтерпретація може варіюватися серед науковців. Дискусії навколо перекладацьких трансформацій тривають з часів Цицерона. Різноманітні класифікації перекладацьких стратегій базуються на різних підходах, таких як когнітивний [5] або текстовий [6].

Перекладацькі трансформації – це специфічні методи, які перекладачі використовують для досягнення еквівалентності та адекватності між оригінальним та перекладеним текстом. Наприклад, під час перекладу мультфільмів може використовуватися адаптація культурних референтів. Однак це не завжди

призводить до того, що переклад вважатиметься вільним чи адаптованим. Підходи до перекладу можуть бути індивідуальними та залежать від конкретних проблем, які виникають під час перекладу [7, с. 249–250].

За А. Уртадо перекладацькі трансформації – це процес аналітичного та класифікаційного перетворення малих текстових одиниць з метою досягнення еквівалентності перекладу. Вони впливають на результат перекладу, класифікуються порівняно з оригіналом, стосуються текстових мікроодиниць, мають контекстуальний характер і виконують функціональні завдання. Це дозволяє уникнути плутанини з іншими дисциплінами, які використовують термін «трансформація» для опису змін, свідомих або несвідомих, вербальних або невербальних, застосованих для вирішення певних проблем [8, с. 268].

Застосування перекладацьких трансформацій у перекладі вимагає вирішення різноманітних проблем, і категоризація цих проблем може відображати категоризацію стратегій перекладу. Проте існує багато різних способів класифікації цих проблем, що можуть базуватися на різних критеріях, таких як попередні знання, необхідні для їх вирішення, характер мети перекладу та складність трансформації [9, с. 6]. Одним із таких підходів є класифікація, запропонована І. Корунцем, яка включає лексичні трансформації, граматичні перетворення та складні лексико-граматичні трансформації [10, с. 212].

Трансформації можуть розподілятися на комплексні лексико-граматичні, де перетворення мають справу одночасно як із лексичними, так і з граматичними одиницями вихідного тексту, та на міжрівневі, де відбувається повноправний перехід від лексичних до граматичних одиниць мови і навпаки. Застосування перекладацьких трансформацій базується на тому, щоб текст перекладу з максимально можливою повнотою при суворому дотриманні норм передавав усю інформацію, укладену в початковому тексті [11, с. 301].

Лексичні трансформації виникають під час перекладу через різницю між мовами, коли для передачі одного поняття застосовуються різні слова. Це може бути пов'язано з відмінностями в мовних системах, культурними особливостями або значеннями слів у конкретному контексті. При перекладі важливо зважати не тільки на лексичне значення слів, але й на їхнє контекстуальне використання, оскільки це впливає на точність і якість перекладу. Лексичні трансформації дозволяють зберегти зміст і естетичну цінність оригіналу, роблячи текст перекладу більш зрозумілим і природним для читача. Такий підхід підвищує якість перекладу та сприяє кращому сприйняттю тексту аудиторією [12, с. 41].

Дж. Кетфорд визначив лексичні трансформації як логічні трюки у перекладі, де перекладач повинен знайти відповідність іноземного слова у мові перекладу, щоб передати його значення в контексті оригіналу. Він виділив сім типів лексичних трансформацій, серед яких диференціація, конкретизація, узагальнення, смисловий розвиток, антонімічний переклад, повний переклад та компенсація втрат. Ці типи відображають різні стратегії перекладу для точного відтворення смислу та стилю оригінального тексту у цільовій мові. Врахування цих трансформацій допомагає перекладачеві забезпечити якісний та ефективний переклад, зберігаючи при цьому автентичність та естетичність оригіналу [12].

У перекладі з англійської на українську мову часто виникають складнощі через відмінності між цими мовами, зокрема

у лексичній сфері. Для вирішення цих проблем використовуються лексичні трансформації, які допомагають адаптувати текст до української мовної та культурної специфіки. Особливо поширеними є диференціація та конкретизація, які полягають у розширенні або уточненні значення слова в українському перекладі для передачі його повного семантичного спектру. Це особливо актуально при перекладі англійських слів загальної семантики, які не мають прямого відповідника в українській мові. Використання таких трансформацій дозволяє досягти більшої точності та адекватності перекладу, а також забезпечує збереження естетичності та літературності тексту. Це підкреслює важливість розуміння та використання лексичних трансформацій у перекладі художніх текстів, зокрема при перекладі з англійської на українську мову [10, с. 56].

Для перекладу тексту з англійської на українську застосовуються певні перекладацькі трансформації через різноструктурність даних мов [12]:

1. Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад). Цей вид трансформації передбачає дотримання структури речення оригіналу у перекладі. Основна мета полягає в тому, щоб український текст відображав точну послідовність слів та фраз, яка присутня у вихідному англійському тексті. Такий підхід може бути корисним, коли потрібно передати особливості граматичної конструкції англійської мови, які є неперекладною частиною змісту.

2. Об'єднання речень полягає в тому, що кілька окремих речень з оригіналу об'єднуються в одне в перекладі. Це дозволяє спростити синтаксичну структуру тексту та уникнути надмірного фрагментування інформації.

3. Граматичні заміни. Цей вид трансформації включає заміну форми слова або частини мови для кращого вираження смислу у цільовій мові. Зокрема, це може включати заміну інфінітиву на дієслова у відповідних часових формах або заміну синонімів для досягнення точності перекладу [8].

4. Членування речення (зворотна трансформація, граматичні заміни, додавання, опущення). Цей підхід включає різні граматичні маніпуляції зі складністю синтаксичної структури речення. Він може передбачати зворотну трансформацію до більш складних структур, граматичні заміни для кращого вираження смислу, додавання або опущення частин речення для покращення його зрозумілості та логічності, а також поділ складних або складнопідрядних речень на простіші, більш зрозумілі одиниці. Це допомагає уникнути надмірної складності та забезпечити краще розуміння тексту для читача. Ця трансформація сприяє покращенню чіткості та збереженню логічної послідовності думок у перекладі [7].

Таким чином, кожен вид трансформацій – від синтаксичного уподібнення до об'єднання речень і граматичних заміни – має свої унікальні особливості та застосовується залежно від контексту і потреб перекладу. Ці трансформації не лише забезпечують точність і природність перекладу, але й дозволяють зберегти структурну цілісність і зміст оригіналу. Використання різноманітних граматичних стратегій сприяє покращенню розуміння тексту і ефективному переданню його сенсу в цільовій мові. Відтак, опанування та використання різних граматичних трансформацій є важливою складовою успішного перекладу.

Проаналізувавши конкретні приклади та їхній вплив на сприйняття і інтерпретацію тексту українським читачем,

ми прагнемо розкрити значення лексичних трансформацій у процесі художнього перекладу.

“You know my beauty routine [13]”. – *«Ти ж знаєш секрети моєї вроди [14]»*.

У цьому випадку, *“beauty routine”* перекладається як *«секрети моєї вроди»*, що передає суть оригінального вислову. Перефразування дозволяє виразно передати сенс та виразність оригіналу, створюючи більш природний та зрозумілий текст для україномовного читача.

“Mr. BlackBerry makes me feel like Miss Gooseberry [13]”. – *«У товаристві містера Блекберрі я почувуюсь зайвою [14]»*.

У цьому прикладі, використано описовий переклад для виразного передання фразеологізму *“feel like Miss Gooseberry”*. Такий підхід дозволяє передати сенс оригіналу та його емоційне забарвлення українською мовою, створюючи зрозумілий та ефективний переклад для читача.

“She is probably slightly too old to pout, but they’ve been going out a short enough time for it still to be cute [13]”. – *«Ліма її, можливо, не ті вже, щоб так поводитись, однак почали вони зустрічатися геть недавно, тому все це ще видається милим [14]»*.

У цьому випадку, фраза *“She is probably slightly too old”* перекладається як *«Ліма її, можливо, не ті вже»*, що передає суть оригіналу та дозволяє виразно висловити ідею про те, що дівчина можливо трохи занадто стара для такої поведінки. Використання книжної лексики у перекладі (*«Ліма»*) надає тексту літературність та виразність, що відображає стиль оригіналу.

“It’s all a bit up in the air at the moment [13]”. – *«А там поки що не зовсім ясно [14]»*.

У цьому прикладі, використовується описовий переклад для виразного передання фразеологізму *“bit up in the air”*. Такий підхід дозволяє передати сенс оригіналу та його стилістичне забарвлення, створюючи зрозумілий та ефективний переклад для читача. Переклад добре передає відчуття невизначеності, яке виражається в оригіналі.

“Josie Clark, my mother, never sat down [13]”. – *«Джозі Кларк, моя мати, не знає жодної хвилини спокою [14]»*.

У цьому прикладі, фраза *“never sat down”* перекладена як *«не знає жодної хвилини спокою»*. Використано підбір еквіваленту, де оригінальний вислів переформульовано таким чином, щоб передати його сенс українською мовою. Фраза *«не знає жодної хвилини спокою»* передає сутність оригіналу, підкреслюючи постійну активність та рухливість особи, яка є предметом опису.

“Everyone I knew hated Monday mornings, but I never minded them [13]”. – *«Всі мої знайомі ненавидять понеділки, але я виняток [14]»*.

У цьому прикладі застосовано антонімічний переклад. Оригінальне речення *“I never minded them”* замінено на стверджувальне речення *«я виняток»*, що передає сенс оригіналу, але з використанням антоніму. Це створює контраст та підкреслює відмінність поглядів мовця від його знайомих.

Таким чином, ретельне дослідження конкретних прикладів та їхнього впливу на сприйняття і інтерпретацію тексту підтверджує важливість лексичних трансформацій для збереження стилю, експресивності та смислових нюансів оригінального твору. Застосування таких методів, як перефразування, лексична заміна, конкретизація, антонімічний переклад, каль-

кування та підбір еквівалентів, дозволяє точніше передати смислове навантаження оригіналу та зробити текст більш доступним і зрозумілим для україномовного читача.

Граматичні трансформації відіграють критичну роль у забезпеченні адекватності перекладу, збереженні структури речень і передачі смислу оригіналу. Аналізуючи конкретні приклади та їхній вплив на мовний вираз, структуру та зміст тексту, ми прагнемо розкрити значення та ефективність граматичних трансформацій у процесі художнього перекладу.

“Look...shop assistant. Secretary. Estate agent [13]”. – «Слухай... продавчиня, секретарка, агент із продажу нерухомості [14]».

У цьому прикладі перекладач застосував об'єднання речень, щоб згрупувати перелік професійних посад. Така граматична трансформація здійснена за допомогою модуляції – перекладу, коли поняття або концепт переформулюється з урахуванням особливостей цільової мови. Українська мова дозволяє таке об'єднання речень без втрати змісту чи логіки. Це дозволяє уникнути надмірного повторення структури речень та забезпечити зрозумілість та ефективність комунікації для україномовного читача.

“Jeffrey Archer did it. So did Richard Branson [13]”. – *І Джеффері Арчер, і так само Річард Бренсон [14]*.

У цьому прикладі спостерігається граматична трансформація у формі конструкції «*So did + ім'я*». Оригінальне речення *“Jeffrey Archer did it. So did Richard Branson”*, перекладено як *«І Джеффері Арчер, і так само Річард Бренсон»*. В українській мові для передачі аналогічної конструкції «*So did*» можна використати «і так само». Переклад зберігає семантику та граматичну структуру оригінального речення, відображаючи спільну дію обох осіб.

“No. And no to seminude bar staff. Or masseuse. Or webcam operator [13]”. – *Ні. Жодних напівгоголених барменок, масажисток чи операторок веб-камер [14]*.

У цьому прикладі перекладач також застосував об'єднання речень, а саме *“No. And no to”* для передачі відмови від декількох варіантів. В оригінальному реченні *“No”* вживається двічі для підкреслення відмови, а потім перераховуються варіанти, які також відхиляються. Український переклад *«Ні. Жодних»* передає аналогічний сенс та логіку оригіналу, зберігаючи його чіткість та лаконічність.

“Can you imagine? [13]” – *«Лишень уяви [14]*».

У цьому прикладі відбулася граматична трансформація питального речення до розповідного. Англійське питальне речення *“Can you imagine?”* перекладено українською мовою як розповідне *«Лишень уяви»*. Така трансформація дозволяє зберегти семантику та емоційне навантаження оригіналу, одночасно використовуючи лаконічну та ефективну форму в українській мові. Конструкція *«Лишень уяви»* передає запитання та заклик до уяви у формі розповідного речення, що дозволяє читачеві активно включитись у сприйняття тексту.

“I gathered my bag ready for the trip home [13]” – *«Я взяла свою сумку, щоб їхати додому [14]*».

У цьому прикладі спостерігається граматична трансформація, а саме заміна частин мови. У фразі *“the trip home”* слово *“trip”* є іменником, а в українському перекладі його замінено на дієслово *«їхати»*. Ця трансформація виконана з метою підвищення природності та зрозумілості перекладу для україномовного читача, оскільки фраза *«їхати додому»* є більш звичною та зрозумілою.

Отже, граматичні трансформації відіграють важливу роль у забезпеченні адекватності перекладу, збереженні структури речень та передачі сенсу оригіналу. Через детальний аналіз конкретних прикладів та їх впливу на мовний вираз, структуру та зміст тексту, ми розкрили значення та ефективність граматичних трансформацій у процесі художнього перекладу. Виявлено, що граматичні трансформації відіграють важливу роль у забезпеченні адекватності перекладу, збереженні логіки та семантики оригіналу, а також зрозумілості та природності для україномовного читача. Проаналізовані приклади демонструють різноманітність та ефективність застосування граматичних трансформацій у процесі перекладу, що допомагає досягти максимальної точності та виразності у передачі змісту та емоційної ваги оригінального тексту.

Висновок. Проаналізувавши застосування лексичних та граматичних трансформацій у відтворенні роману *“Me Before You”* на українську мову, ми виявили, що ці трансформації впливають на сприйняття та інтерпретацію тексту українським читачем. Їхнє вдале застосування дозволяє зберегти емоційну й інтелектуальну цінність оригіналу, адаптуючи його до менталітету та культурних особливостей українського оточення. Такий аналіз допомагає краще зрозуміти механізми перекладацької діяльності та виявити шляхи покращення перекладацького процесу у контексті художнього перекладу.

Лексичні трансформації виявилися ефективним засобом передачі семантики та емоційного виразу оригінального тексту. Їх використання дозволяє зберегти інтенцію автора, а також адаптувати текст до культурних та мовних особливостей цільової аудиторії. Наприклад, заміна ідіоматичних висловів аналогічними українськими може полегшити розуміння та зберегти емоційний зв'язок з текстом.

Граматичні трансформації, у свою чергу, допомагають у збереженні логіки та структури речення, а також у підвищенні природності та зрозумілості перекладу. Вони можуть включати перестановку елементів у реченні, зміну граматичних форм або стилістичних прийомів, що дозволяє адаптувати текст до норм мови та сприйняття читача.

У результаті дослідження встановлено, що різні види трансформацій відбуваються одночасно, переплітаючись і взаємодіючи одна з одною. Ця стаття може зробити внесок у розвиток перекладознавства та сприяти подальшим дослідженням перекладацьких трансформацій.

Література:

1. Brasienė B. Literary translation of culture-specific items in Lithuanian translation of Orwell's *Down and Out in Paris and London*. Lithuania : Vytautas Magnus University, 2013.
2. Baranova S.V., Shevchenko V. Preserving Author's Style in Rendering Comparative Constructions in Dan Brown's Novels *«Inferno»* and *«The Lost Symbol»*. *Філологічні трактати*. 2017. Т.9, № 1. С. 7–13.
3. Pujiyanti U., Zuliani F. R. *Cross cultural understanding: a handbook to understand others' cultures*. Yogyakarta : CV. Hidayah, 2014.
4. Kobayakova I., Mishchenko A. Grammatical Aspects of Translation. *Філологічні трактати*. 2018. Т. 10, № 2. С. 60–66.
5. Molina L., Hurtado Albir A. Translation techniques revisited: A dynamic and functionalist approach, 2002. *Meta*. Vol 4, No 47. P. 498–512.
6. Chomsky N. *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, Massachusetts : M.I.T. Press, 1965. Chapter 1.

7. Jääskeläinen, R. Investigating translation strategies. *Recent trends in empirical translation research*. Joensuu, Finland : University of Joensuu, 1993. P. 99–120.
8. Hurtado A. Translation and translation science, introduction to translation science. Madrid : Chair, 2011. 696 p.
9. Snell-Hornby M. Translation Studies: An Integrated Approach. Amsterdam, 1995.
10. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця : Нова Книга, 2017. 448 с.
11. Красуля А. В., Миклашук В. П. Лексичні та граматичні трансформації в процесі перекладу художніх творів з англійської на українську мову (на матеріалі трилогії Сюзанни Коллінз «Голодні Ігри»). *Нова філологія*. 2020. № 80. Т. 1. С. 299–305. URL: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2020-80-1-44>.
12. Catford J. A Linguistic Theory of Translation. London : OUP, 1965.
13. Moyes J. *Me Before You*. 2012. URL: https://royallib.com/book/Moyes_Jojo/me_before_you.html.
14. Мойєс Дж. До зустрічі з тобою. 2012. URL: <https://worldinbooks.com.ua/knigi/do-zustrichi-z-toboju-dzhodzho-moyies/>.

Krasulia A., Antonova A. Lexical and grammatical transformations in translating literary works from English to Ukrainian (based on Jojo Moyes' novel "Me Before You")

Summary. This article explores the lexical and grammatical transformations involved in translating literary works from English into Ukrainian, using Jojo Moyes' novel *Me Before You* as a case study. Literary translation is a complex, multi-layered process that demands not only accurate conveyance of meaning but also the preservation of the original work's stylistic elements, emotional tone, and authorial intent. Translators often need to apply various transformations to effectively capture both the content and style of the text, while accounting

for the lexical, grammatical, and cultural differences between languages. Consequently, the translator must consider not only linguistic but also cultural nuances, which play a crucial role in how readers from different backgrounds perceive the work.

A key focus of the study is the analysis of lexical transformations, such as the addition or omission of words, resulting from differences between the English and Ukrainian lexicon. Special attention is given to the adaptation of cultural references, which may be familiar to English-speaking readers but require adjustment for Ukrainian audiences.

Grammatical transformations are also central to the translation process. These include shifts in sentence structure, word order, and the use of active or passive voice, all of which contribute to maintaining the original text's style and rhythm. The study analyzes how the translator strikes a balance between lexical precision and the need to adapt the text to the cultural context of the Ukrainian language, and it identifies which grammatical transformations are most effective in these cases.

The examination of the translation of *Me Before You* reveals key aspects of the translation process, specifically how lexical and grammatical transformations help adapt the text for the target audience while preserving its core content and stylistic features. The article also considers how these transformations influence readers' perceptions of the translated work and whether the original emotional impact can be maintained. The findings are valuable for translators, translation studies educators, and anyone interested in literary translation, particularly in the context of today's globalized world, where cultural and linguistic differences can still shape the reception of literature.

Key words: lexical transformation, grammatical transformation, translation, literary work, original text, interlingual equivalence.